

سخن سردبیر

امروز در شرایطی این یادداشت به نگارش در می‌آید که ایران پس از وقایع دی ماه ۱۴۰۴ در سوگ و خشم فرو رفته و آینده کشور بیش از هر زمان در ابهام قرار گرفته است. سؤال این است که مجله‌ای که بناست با معیارهای علمی منتشر شود، چگونه می‌تواند خود را در این شرایط جایابی کند؟ پژوهش علمی مستلزم درجاتی از طمأنینه و فاصله‌گیری است تا امکان تأمل و به کارگیری تفکر نقّاد را ممکن سازد. مراتبی از کناره‌گیری از هیجاناتی که می‌تواند حاصل کار را شتابزده و سوگیرانه کند و از حوزه تفحص علمی نافذ خارج سازد. کار علمی هیچگاه فعالیتی «ناب» نیست که بتوان به سادگی با نادیده گرفتن عواطف و احساسات آن را با انجام رساند. لازم است کار علمی ربطی وثیق با تمام جوانب زندگی انسان داشته باشد تا ارتباط خود را با دغدغه‌های انسانی حفظ کند و در عین حال با تکیه بر شواهد امکان رسوخ در ظرائف وضعیت انسانی را مهیا کند. بی‌تردید همین دغدغه‌های مشترک انسانی است که سائق شکل‌گیری کار علمی معتبر و قابل اعتناء است. این وضعیت متناقض‌نمای «اندراج و فاصله‌گیری» از عواطف در فرآیند تحقیق، وضعیتی است که هر پژوهشگر کارآموخته‌ای تجربه مواجهه با آن را داشته است. پیر بوردیو در مصاحبه‌ای با فیلیپ مونزو که با عنوان «در مقابل شیب» منتشر شده است، می‌گوید «[در کار علمی] این ناشکیبایی کنترل‌شده اصل اساسی است. برای کار کردن می‌بایست خشمگین بود. اما خشم کافی نیست. باید همچنان برای مهار خشم نیز تلاش کرد».^۱ لذا لازم است که یک سکوی علمی پرچم‌دار چنین رویکردی باشد، کاری که در شرایط التهاب و آشوب همچون راه رفتن بر لبه تیغ است.

از دیگر سو، شاید در چنین شرایطی بتوان اقدام به ترویج نگاه علمی را همان مسؤلیتی دانست که بر عهده یک سکوی علمی قرار گرفته تا در مقابل یأس و فروپاشی عقلانیت ایستادگی کند. این نه یک مسؤلیت قهرمانانه، بلکه اقدامی ساده و متواضعانه برای مقاومت در برابر فراموشی تفکر نقّاد است.

---

1. Mangeot, Philippe. (2001) À contre-pente: entretien avec Pierre Bourdieu. Vacarme 14.1: 4-14.
<https://vacarme.org/article224.html>

مقالاتی که در این شماره مجله منتشر شده‌اند هر یک به گونه‌ای در جست‌وجوی پاسخ به سؤالاتی هستند که اگرچه ریشه در دغدغه‌های کلان دارند، تلاش دارند پاسخ این سؤالات را در زمینه‌ای از رفتار و تجارب بزرگ و کوچک انسانی کندوکاو کنند. از کیهان‌شناسی شفای ماورایی تا زندگی روزمره در بازار و آپارتمان، و از تلاش جویندگان گنج تا تلاش ادبی برای دستیابی به گفتمانی هژمونیک.

در چنین بزرگمایی، این مجله خود را نه تریبونی فردی، بلکه خانه‌ای مشترک برای انسان‌شناسان می‌داند؛ خانه‌ای که اعتبار و استقلالش تنها در سایه مشارکت فعال، نقد مسئولانه و تعهد حرفه‌ای جامعه علمی حفظ می‌شود. استمرار این مسیر، دعوتی است به همکاری برای پاسداری از فضایی که امکان اندیشیدن علمی درباره امر انسانی را -حتی در زمانه‌ی اختلال و گسست- زنده نگه می‌دارد.

مهرداد عربستانی

سر دبیر نامه انسان‌شناسی

۱۴۰۴/۱۱/۱۰